

L'ANFITRIONA SAVIESA

L'organització administrativa dels gran imperis de l'antiguitat, veïns d'Israel, implicava l'existència d'un gran nombre de funcionaris dedicats a fer rutllar amb eficàcia l'economia i la gestió judicial. Per exercir amb efectivitat aquestes tasques, calia fossin dotats d'una formació al més alt nivell. Aquests funcionaris, a més de l'art de l'escriptura –eren els escribes-, havien de posseir un coneixement de les coses i el comportament de les persones, que els fes capaços d'emetre judicis imparcials. Se'ls exigia una rectitud moral, a fi que, en els afers econòmics, no quedessin atrapats en la corrupció. En les escoles de funcionaris, properes als cercles de la direcció imperial, es copiaven els textos necessaris per a aquesta formació.

Israel va imitar els imperis veïns i va crear la seva pròpia col·lecció de llibres per a la formació també de funcionaris i perquè fossin els llibres de text en els centres de formació dels joves de les famílies riques d'Israel. Davant el programa cultural, endegat pels Ptolomeus, que vetllava perquè sorgissin biblioteques on hi haguessin les grans obres dels clàssics grecs, Israel va crear la seva pròpia col·lecció d'escrits, "ketubim", que, junt amb la Torà i els Profetes, formà el tercer grup de llibres de la Bíblia. Dins aquest conjunt s'hi troba el llibre dels Proverbis del que en llegim un breu fragment (9,1-6) a la primera lectura d'aquest diumenge.

L'esmentat fragment pertany a la primera part del llibre (1-9) on entremig d'una desena de discursos, se n'hi encavalquen uns altres tres (1,22-33; 8,3-31; 9,4-6) on la saviesa personificada s'adreça a la

humanitat en general i en concret als ignorants. La lectura litúrgica pertany al tercer d'aquests discursos.

La protagonista és la saviesa, figura que pot estar inspirada en la deessa egípcia Maat, filla estimada del déu Ra. Com ella, assegura l'ordre còsmic i social, l'harmonia de les relacions humanes mitjançant la justícia, atorga la vida a qui la segueix i es preocupa d'obrir al coneixement als qui no en tenen, però, a diferència de la deessa egípcia, la saviesa a Israel no és una divinitat, sinó una creatura de Jahvè (Pr 8,23). Més aviat apunta a la versió en femení de l'amfitrió d'un simposi grec, que ofereix menjars exquisits i delicioses begudes als qui, després de l'àpat, llegeixen poesies i parlen de filosofia i elevats temes de coneixement.

En el text de Proverbis els invitats per la saviesa no són els rics i cultivats amics de l'amfitrió, sinó els il·letrats i els qui no tenen enteniment. Aquí s'acompleix una de les funcions primordials de la saviesa: dotar de coneixement als qui no en tenen. La seva tasca està dotada de plenitud i perfecció com ho suggereix el nombre de les 7 columnes del seu palau. Sovint, a la Bíblia, el menjar és símbol d'instrucció i coneixement. En el relat de Gènesi (3,1-7), de notable influència sapiencial, menjar el fruit de l'arbre, que hi ha al mig del jardí, aporta el coneixement del bé i del mal. En el llibre del Deuteronomi es diu que tota paraula, que surt de la boca de Déu és aliment per a l'ésser humà. (8,3).

L'objectiu final és deixar la ignorància, viure, avançar pel camí del coneixement. No hauria de ser el compliment de la Llei, l'observança de la Torà?. Segurament el

compilador de Proverbis entén que el compliment de la Llei i el coneixement són una mateixa cosa. En el llibre ho deixa dit, com de puntetes, quan diu "Qui guarda la Llei és un fill intel·ligent" i "Els qui cerquen el Senyor ho comprenen tot"(28,5.7).

Diumenge 20 durant l'any
19 d'Agost de 2012